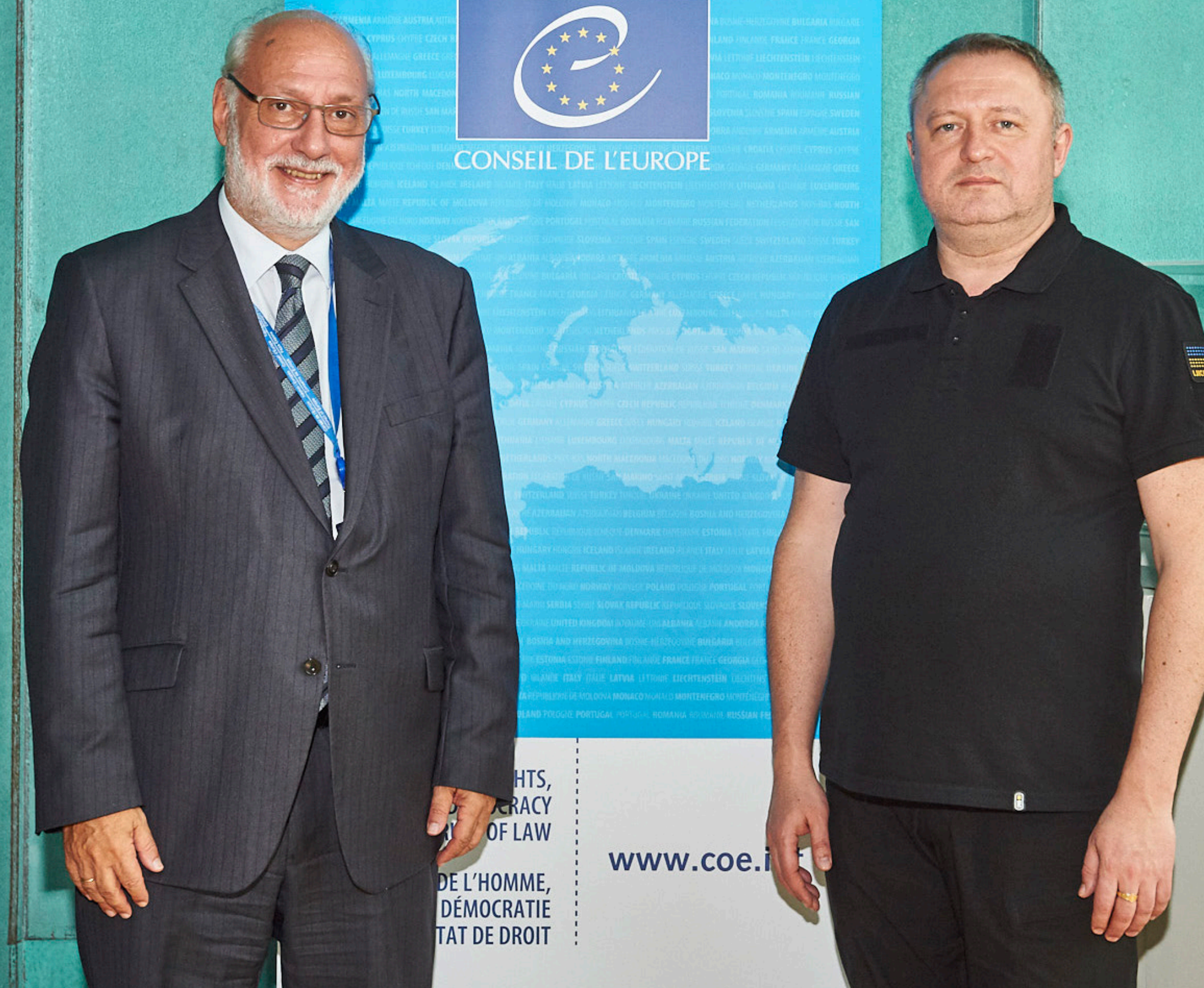

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ
КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

ДАЙДЖЕСТ ПРОЄКТУ

Липень – Грудень 2022

«Ми рішуче засуджуємо вчинені Росією триваючі жахливі порушення прав людини, які є одними з найстрашніших з часів Другої світової війни. Ми закликаємо все міжнародне співтовариство до спільних і рішучих дій задля притягнення до відповідальності за всі злочини, вчинені в Україні в контексті агресії Росії».

Спільна заява Марії Пейчинович Бурич, ГС РЄ та Тордіс Кольбрун Рейкфьорд Гюльфадоттір, голови Комітету міністрів, до [Дня прав людини](#)

АБРЕВІАТУРИ

ККС	Касаційний кримінальний суд
КРЕП	Консультативна рада європейських прокурорів
СЕРОЛ	Агентство Європейського Союзу з підготовки співробітників правоохоронних органів
РЕ	Рада Європи
РП	Рада прокурорів України
Дисциплінарний орган	Відповідний орган, що здійснює дисциплінарне провадження
ЕКПЛ	Європейська конвенція з прав людини
ЄСПЛ	Європейський суд з прав людини
GRECO	Секретаріат Групи держав проти корупції
HELP	Навчання у сфері прав людини для представників юридичних професій
НШСУ	Національна школа суддів України
ОГП	Офіс Генерального прокурора
ПАРЄ	Парламентська асамблея Ради Європи
ГП	Генеральний прокурор України
ТЦПУ	Тренінговий центр прокурорів України
ГС	Генеральна секретарка
ВС	Верховний суд
ТТ	Тренінг для Тренерів

ГОЛОВНІ ПОДІЇ

- 14-17 жовтня 2022 року ГП Андрій Костін [відвідав РЕ у Страсбурзі](#). ГП Костін зустрівся з ГС РЕ Марією Пейчинович Бурич, взяв участь у двосторонньому обговоренні з Комісаром РЕ з прав людини Дунею Міятович, Президентом Венеційської комісії Клер Базі-Малорі, Головою Комітету ПАРЄ з юридичних питань і прав людини Демієном Котьє та Генеральним директором з прав людини і верховенства права, Крістосом Джакомопулосом. Відбулась також зустріч з обраним від України суддею ЄСПЛ Миколою Гнатовським.

Пан Костін зустрівся з представниками різних структур Генерального директорату з прав людини та верховенства права, включаючи Департамент з впровадження стандартів прав людини, правосуддя та правового співробітництва, Департамент виконання рішень ЄСПЛ, Департамент інформаційного суспільства, GRECO та КРЕП. Під час зустрічей обговорювалися питання співпраці у сфері прав людини та кримінальної юстиції в умовах війни, виконання рішень ЄСПЛ та актуальні пріоритети реформування прокуратури в Україні.

- Досягнення України в контексті імплементації стандартів ЕКПЛ з часу її ратифікації у 1997 році, вплив війни на функціонування судової системи України та необхідні заходи для подолання її негативних наслідків, а також виклики щодо виконання Україною рішень ЄСПЛ були ключовими темами [круглого столу «25 років імплементації Європейської Конвенції з прав людини: досягнення та плани на майбутнє»](#), який було організовано онлайн 21 липня 2022 року.
- Проєкт разом з ключовими бенефіціарами підсумував результати співпраці за період реалізації проєкту (2021-2022) [під час заключного засідання Керівного комітету проєкту](#), яке відбулося 13 грудня 2022 року.

КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИКА

Протягом звітнього періоду Проєкт продовжував здійснювати діяльність, спрямовану на підвищення відповідності кримінального процесуального законодавства України та практики його застосування стандартам РЄ і найкращим практикам, а також зміцненню професійних та операційних спроможностей органів кримінальної юстиції. З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну Проєкт також сприяв розробці кримінально-правової документації, законодавства та внутрішньої нормативної бази щодо документування грубих порушень прав людини та тяжких злочинів.

- Для підвищення обізнаності суддів різних інстанцій щодо застосування ЄКПЛ в умовах війни, 8 липня 2022 року ВС та РЄ спільно організували [онлайн-конференцію](#) щодо особливостей здійснення кримінального провадження в Україні під час воєнного стану. У заході взяли участь судді ККС у складі ВС, голови, заступники голів, секретарі, судді судових палат з розгляду кримінальних справ апеляційних судів, голови та судді місцевих судів. Онлайн конференція включала презентації суддів ВС щодо деяких актуальних проблем здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану. Джеремі Макбрайд, міжнародний експерт РЄ, виступив [із доповіддю щодо практики ЄСПЛ](#) по актуальних для учасників процесуальних аспектах кримінального судочинства.
- Для підвищення рівня знань суддів щодо застосування статей 2, 3 та 5 ЄКПЛ у воєнний час, 31 серпня 2022 року Проєкт спільно з проєктом РЄ «Підтримка судової влади України в забезпеченні кращого доступу до правосуддя» та ВС організували [вебінар](#) присвячений практиці ЄСПЛ за статтями 2, 3 та 5 ЄКПЛ у справах, пов'язаних із збройними конфліктами, для суддів апеляційних та місцевих судів, а також їх помічників. Під час заходу міжнародні та національні експерти обговорили застосування національними судами практики ЄСПЛ та норм міжнародного гуманітарного права при розгляді справ щодо російської агресії проти України.
- Судді різних судових інстанцій, а також прокурори Департаменту воєнних злочинів ОГП підвищили свою обізнаність з питань відступу від зобов'язань за ЄКПЛ у контексті збройних конфліктів, взявши участь у [вебінарі](#) 21 листопада 2022 року. Вебінар було організовано спільно з НШСУ.
- Для підвищення обізнаності суддів, прокурорів, адвокатів та інших фахівців юридичної сфери було перекладено українською мовою та опубліковано на платформі HELP [курс «Етика для суддів, прокурорів та адвокатів»](#). Онлайн курс був розроблений в 2020-2021 роках програмою HELP РЄ в рамках проєкту EU-CoE «HELP in the EU II» у співпраці з кількома організаціями/службами РЄ.
- Для підвищення обізнаності суддів, прокурорів, адвокатів та інших фахівців юридичної сфери HELP [курс з Процесуальних гарантій у кримінальних провадженнях та прав потерпілих](#) було перекладено українською мовою та опубліковано на платформі HELP. Онлайн курс був розроблений програмою РЄ HELP за підтримки ЄС з використанням методології HELP і поєднує в собі як основні процесуальні права обвинувачених і підозрюваних осіб у кримінальному провадженні (зосереджуючись на темах Директиви ЄС, зокрема презумпції невинуватості), так і права жертв злочинів (акцент на доступі до правосуддя).

- Для покращення розуміння застосування ЄКПЛ судьями, прокурорами, адвокатами та іншими фахівцями кримінальної юстиції [Посібник ЄСПЛ щодо статті 3 ЄКПЛ](#) було перекладено українською мовою та опубліковано.
- Для підвищення знань суддів, прокурорів, адвокатів та експертної спільноти щодо застосування статті 5 ЄКПЛ, зокрема з питань пов'язаних з виконанням рішень ЄСПЛ у групі справ Ігнатова, 14 грудня 2022 року Проєкт представив результати [дослідження із застосування запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою та домашнього арешту в Україні](#). Уповноважений в справах ЄСПЛ, судді, прокурори, адвокати, представники громадянського суспільства взяли участь у обговоренні ключових висновків дослідження.
- Для посилення діалогу між судьями, прокурорами, адвокатами та представниками експертного середовища щодо нововведень у сфері кримінальної юстиції, Проєкт спільно з Проєктом РЄ «Підтримка інституцій для боротьби з неналежним поведінням в Україні» став

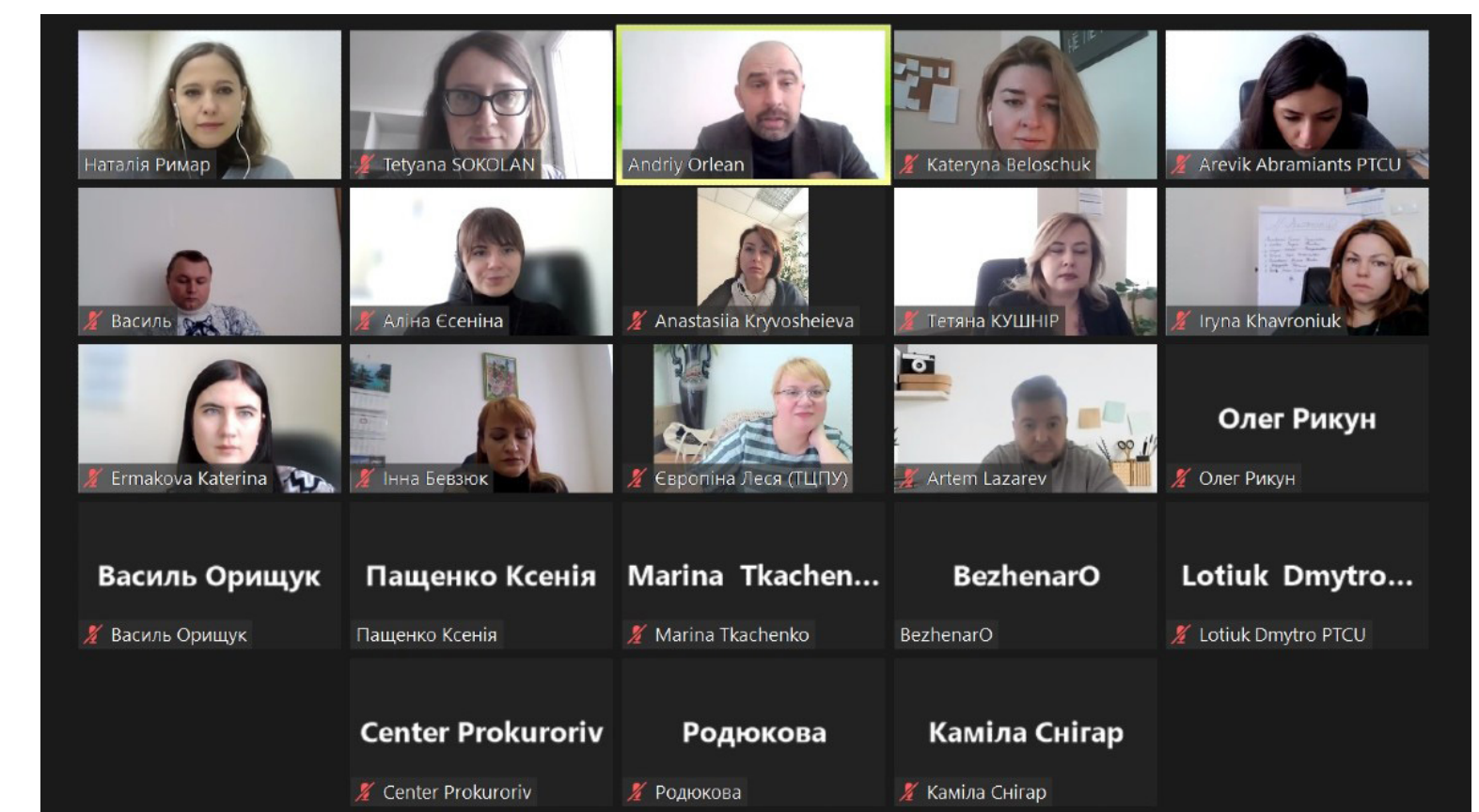
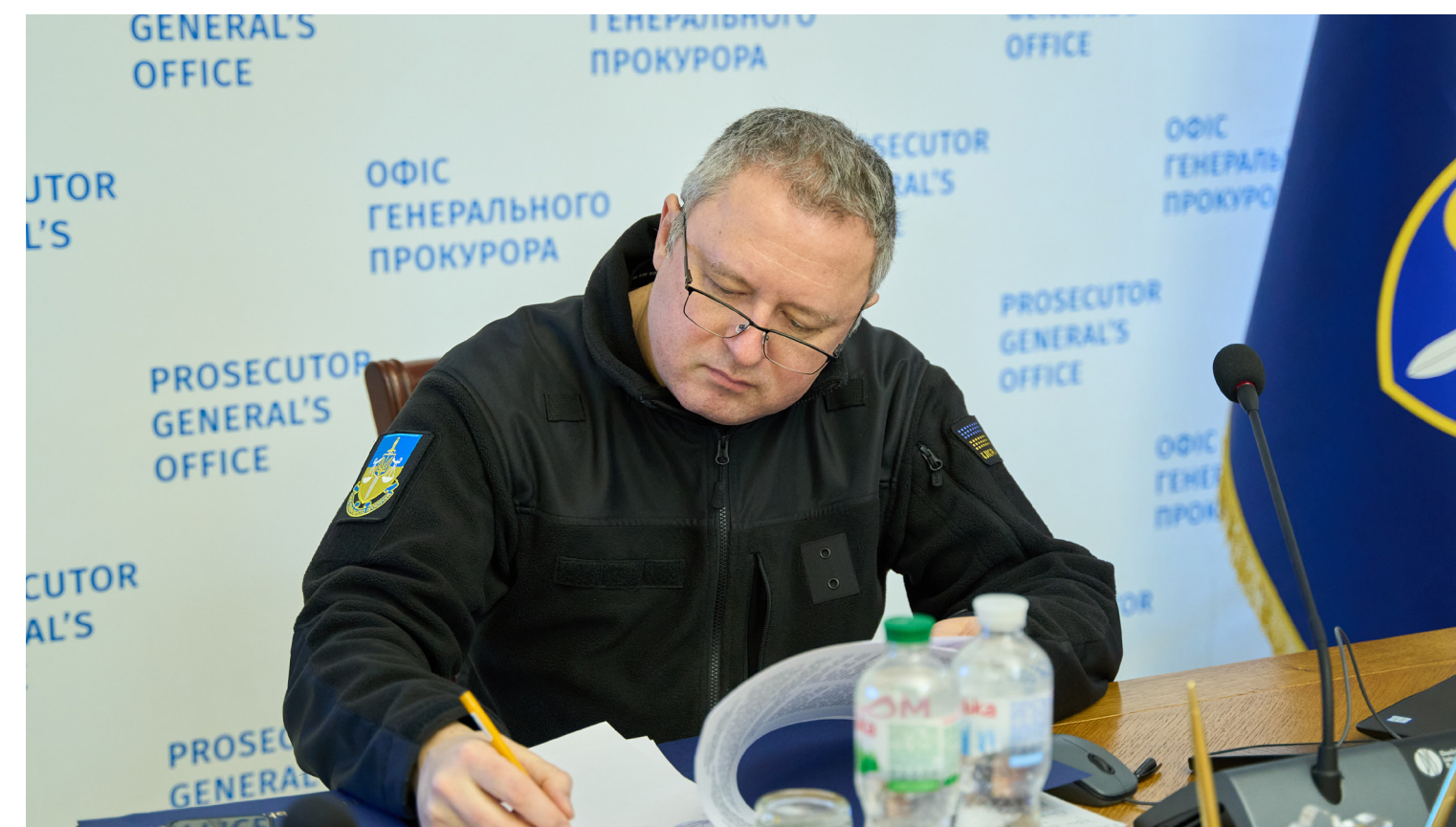
співорганізатором [JustConf 2022](#), конференції про ідеї, які приносять позитивні зміни у сферу кримінальної юстиції.

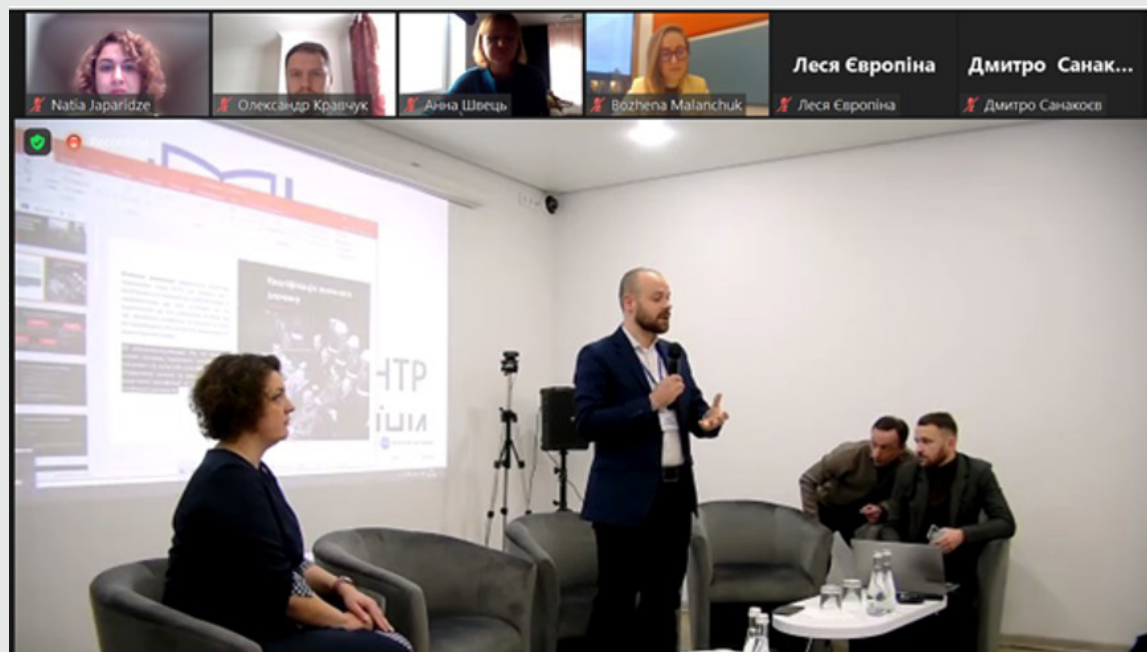
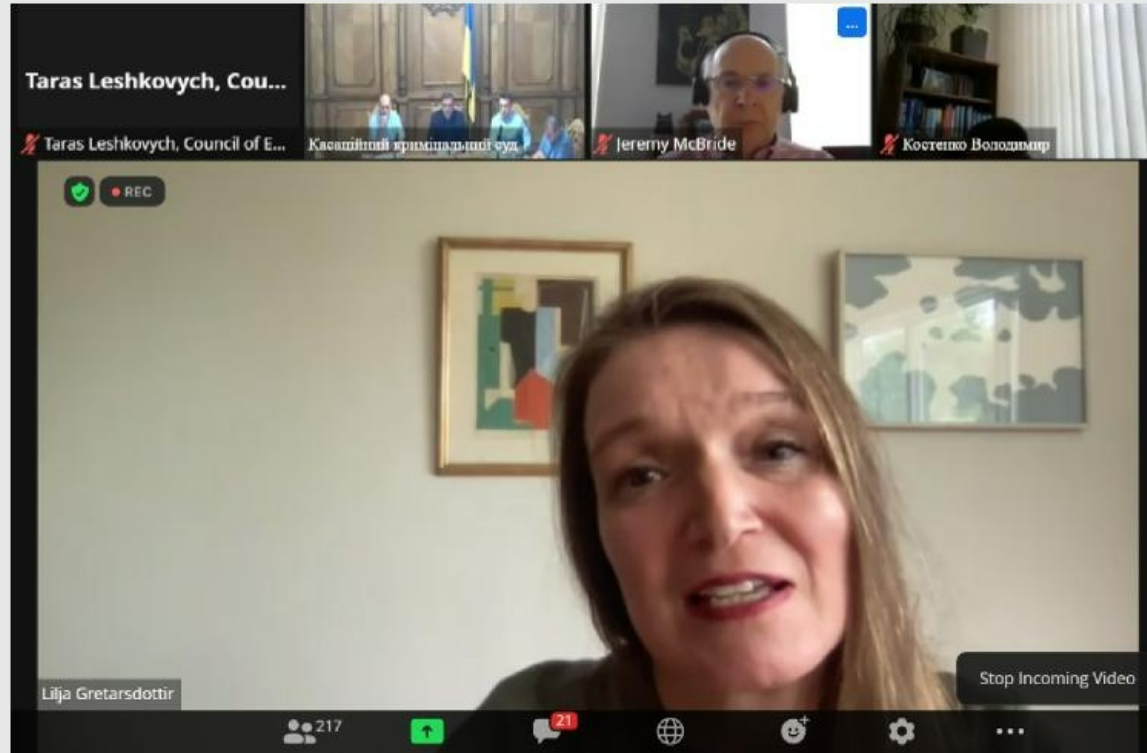
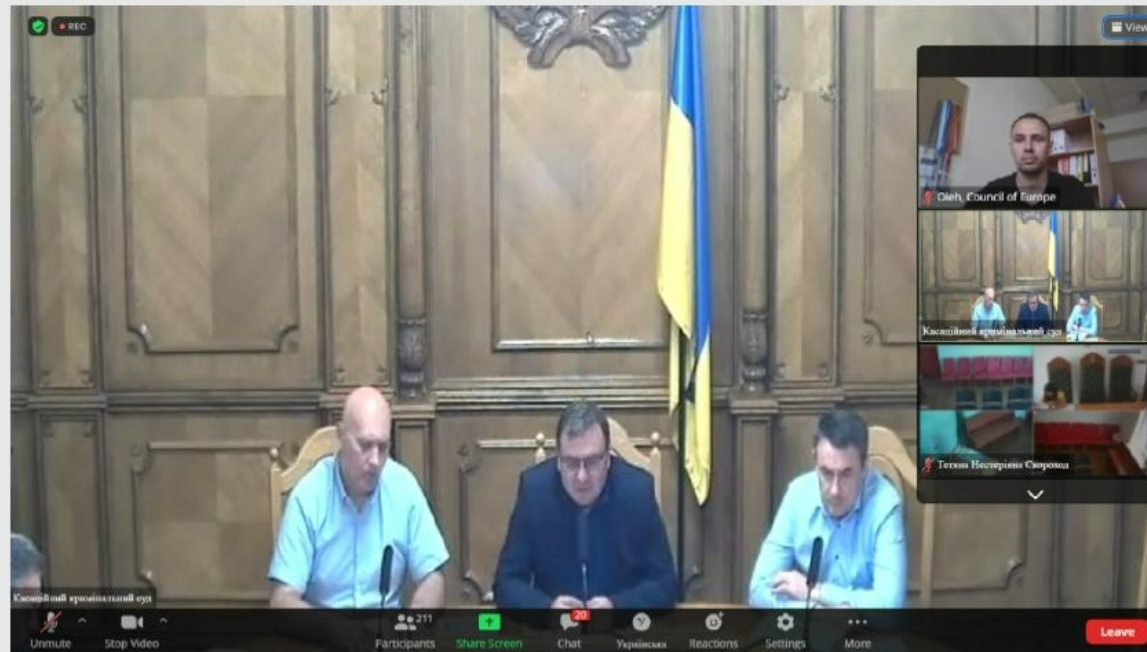
- Для підвищення обізнаності суддів та прокурорів щодо розслідування та притягнення до відповідальності за факти сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, було організовано [вебінар](#), на якому було обговорено та представлено методичні рекомендації для суддів щодо справ стосовно сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом.

ПІДТРИМКА ПРОКУРАТУРИ

Співпраця продовжилась у сфері реформування прокуратури. Зокрема, задля утвердження інституційної незалежності, операційної ефективності та професіоналізму прокуратури, а також для підвищення рівня обізнаності як прокурорського співтовариства, так і громадськості щодо розвитку реформування прокуратури. З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну Проєкт також надавав експертну підтримку ОГП та ключовим суб'єктам кримінальної юстиції у документуванні грубих порушень прав людини. Зокрема, Проєктом було досягнуто таких результатів:

- Для покращення розуміння прокурорами застосування статей 2, 3 і 5 ЄКПЛ під час розслідування справ про насильницькі зникнення в контексті збройного конфлікту, огляд застосовних стандартів, пов'язаних із цією темою, було завершено та надано ОГП.
- Щоб підвищити обізнаність прокурорів щодо застосування положень ЄКПЛ під час збройного конфлікту, Консультативна група експертів РЄ надала ОГП Інформаційні довідки щодо стандартів ЄКПЛ, які застосовуються до [заочних провадження](#) та [застосування статті 5 ЄКПЛ під час війни](#).
- Тренери ТЦПУ, до складу яких увійшли прокурори, детективи Національного антикорупційного бюро України, поліцейські та працівники ТЦПУ (12 тренерів: 3 жінки та 9 чоловіків) [покращили свої знання з інструментів розвідки з відкритих джерел \(OSINT\), взявши участь у п'ятиденному онлайн ТТ](#) протягом 29 серпня – 2 вересня 2022 року. ТТ був організований ТЦПУ та РЄ у співпраці з CEPOL. ТТ був спрямований на вдосконалення практичних навичок учасників щодо використання інструментів OSINT та розуміння методологічного процесу будь-якого використання таких інструментів.

- 17 працівників (10 жінок та 7 чоловіків) ТЦПУ вдосконалили свої навички щодо організації тренінгів під час [триденної фасилітаційної сесії](#) щодо дизайну процесу планування та реалізації тренінгів, 29-30 вересня та 17 жовтня 2022 року. У результаті цього заходу учасники згенерували ідеї щодо оцінки якості та розробили чек-лист для модератора тренінгу. Впровадження цих нових підходів на практиці сприятиме покращенню процесу планування та проведення тренінгів, зокрема в умовах триваючої війни в Україні.
- Прокурори Департаменту воєнних злочинів ОГП України та працівники ТЦПУ (10 учасників: 3 жінки та 7 чоловіків) покращили свої знання з інструментів розвідки з відкритих джерел (OSINT), взявши участь в [онлайн-сесії](#) 28 жовтня 2022 року. Сесія була організована РЄ та ОГП та проведена експертками організації «Truth Hounds».
- Для підвищення обізнаності членів Дисциплінарного органу щодо кращих практик розгляду дисциплінарних справ **було підготовлено та презентовано 3 листопада 2022 року експертний аналіз дисциплінарної практики відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження, за 9 місяців роботи (2021-2022).**
- Для покращення розуміння членами РП європейських стандартів та кращих практик щодо розгляду справ про незалежність прокурорів, було розроблено проєкт звіту щодо аналізу справ з питань незалежності, розглянутих колишнім та нинішнім складами РП.
- 21 працівник (14 жінок та 7 чоловіків) ТЦПУ покращили свої комунікаційні навички під час [дводенної сесії](#) по ефективній діловій комуніка-

ції, яка була проведена 8-9 грудня 2022 року. В результаті цього заходу учасники згенерували ідеї та виробили рекомендації для забезпечення ефективної зовнішньої та внутрішньої комунікації, що сприятиме кращому функціонуванню ТЦПУ, зокрема в умовах триваючої війни в Україні.

- Для сприяння діалогу між фахівцями кримінальної юстиції щодо документування та розслідування грубих порушень прав людини, 6 грудня 2022 року спільно з ТЦПУ та JustGroup було організовано [Конференцію щодо навчання як елементу впровадження єдиних підходів до розслідування воєнних злочинів.](#)
- Для підвищення обізнаності прокурорів та слідчих щодо популяризації стандартів ненасильницького процесуального інтерв'ю Проєктом було виділено грант на користь ГО «JustGroup» на фіналізацію відповідних методичних рекомендацій та проведення ТТ у співпраці з ТЦПУ.
- З метою посилення оперативних спроможностей прокурорів щодо розслідування грубих порушень прав людини, пов'язаних з конфліктом, закуплено офісне [ІТ-обладнання](#) для прокурорів Департаменту воєнних злочинів ОГП.

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Проект впроваджується
Радою Європи в рамках
Плану дій для України
на 2018-2022 рр

